

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK HAKLARI BİLDİRGESİ

20 Kasım 1959

Birleşmiş Milletler halkları, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında temel insan haklarına ve insan kişiliğinin onur ve değerine olan inançlarını yinelediği ve daha geniş bir özgürlük içinde toplumsal ilerlemeyi ve daha iyi bir yaşam düzeyini sağlamaya karar verdiği için,

Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde herkesin ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş ya da benzeri bir statü ayırımı gözetilmeksizin, bu Bildirgede ortaya konan hak ve özgürlüklere sahip olmayı hak ettiklerini ilân ettiği için,

Bedensel ve zihinsel bakımdan henüz olgunlaşmamış olan çocuğun, doğumdan önce olduğu gibi doğumdan sonra da, uygun yasal korunma dahil, özel korunmaya ve bakıma ihtiyacı olduğu için,

Bu özel korunma, 1924 tarihli Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesinde belirtildiği ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde ve çocukların esenliğiyle ilgili uzmanlık kuruluşları ve uluslararası örgütlerin yönetmeliklerinde tanındığı için,

İnsanlığın çocuğa verebileceğinin en iyisini vermesi gerektiği için,

Genel Kurul,

Çocuğun mutlu bir çocukluk geçirmesi ve kendisinin ve toplumun iyiliği için burada ortaya konan hak ve özgürlüklerden yararlanması amacıyla, bu Bildirgeyi ilân eder ve ana-babaları, kadın-erkek herkesi, gönüllü örgütleri, yerel makamları ve ulusal Hükümetleri bu hakları tanımaya ve aşağıdaki ilkeler uyarınca, adım adım alınacak yasal ve başka önlemlerle, bu hakların gözetilmesi için çalışmaya çağırır.

İlke 1

Çocuk, bu Bildirgede ortaya konan haklardan yararlanır. Her çocuk, kendisinin ya da ailesinin ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka bir görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş ve başka bir statüsünden dolayı herhangi bir ayırım yapılmaksızın bu haklara sahiptir.

İlke 2

Çocuk, özel olarak korunur; sağlıklı ve normal biçimde, özgür ve onurlu koşullarda bedensel, zihinsel, ahlâksal, manevî ve toplumsal olarak

gelişebilmesi için çocuğa, yasalar ve başka yollarla, fırsatlar ve kolaylıklar sağlanır. Bu amaçla çıkarılacak yasalarda, herşeyden önce çocuğun yararı gözününe alınır.

İlke 3

Çocuğun doğumundan başlayarak bir isme ve vatandaşlığa hakkı vardır.

İlke 4

Çocuk sosyal güvenlik olanaklarından yararlanır. Çocuğun sağlık içinde büyüme ve gelişme hakkı vardır. Bu amaçla kendisine ve annesine, doğum öncesi ve sonrası özel bakım ve korunma sağlanır. Çocuğun yeterli beslenme, barınma, eğlenme ve sağlık hizmetlerine hakkı vardır.

İlke 5

Bedensel, zihinsel ve toplumsal bakımdan engelli çocuğa, özel durumunun gerektirdiği özel muamele, eğitim ve bakım sağlanır.

İlke 6

Çocuğun, kişiliğinin tam ve uyumlu gelişmesi için sevgiye ve anlayışa ihtiyacı vardır. Çocuk, mümkün olduğunda, ana-babanın bakımıyla ve sorumluluğu altında, muhakkak da sevgi ile maddî ve manevî güvenlik ortamında yetiştirilir; kolay incinebilir yaşlarda çocuk, istisnaî durumlar dışında, annesinden ayrılamaz. Ailesiz ve yeterli destekten yoksun çocuklara özel bakım sağlamak, toplumun ve kamu makamlarının ödevidir. Geniş aile çocuklarının korunması amacıyla, devletçe ve başka kaynaklardan yardım sağlanması arzu edilir.

İlke 7

Çocuğun, en azından ilköğretim aşamasında, ücretsiz ve zorunlu bir eğitim almaya hakkı vardır. Çocuğa, genel kültürünü geliştirmeye yarayacak ve fırsat eşitliği temeli üzerinde yeteneklerini, kişisel yargı gücünü ve ahlâksal ve toplumsal sorumluluk duygusunu geliştirmesine ve yararlı bir toplum üyesi olmasına olanak sağlayacak bir eğitim verilir.

Çocuğun eğitiminden ve rehberliğinden sorumlu olanlar için yol gösterici ilke, çocuğun yararidir. Bu sorumluluk en başta çocuğun annesi ile babasınıdır.

Çocuğa eğitimle aynı amaçlara yönelik bütün oyun ve eğlenme olanakları sağlanır; toplum ve kamu makamları çocuğun bu haktan yararlanmasını artırmaya çaba gösterir.

İlke 8

Çocuk her durumda ilk korunacaklar ve yardımdan yararlanacaklar arasındadır.

İlke 9

Çocuk, her türlü ihmal, zulüm ve sömürüye karşı korunur. Çocuk, her ne biçimde olursa olsun, ticaret konusu olamaz.

Çocuk, uygun bir minimum yaş sınırına ulaşmadan önce çalıştırılmaz; hiçbir durumda sağlığına ve eğitimine zarar verecek ve bedensel, zihinsel ya da ruhsal gelişmesine engel olacak bir işte çalıştırılmaz veya çalışmasına izin verilemez.

İlke 10

Çocuk ırk, din ve başka herhangi bir ayrımcılığı teşvik eden pratiklerden korunur; anlayış, hoşgörü ve halklar arasında dostluk, barış ve evrensel kardeşlik anlayışıyla, enerjisini ve yeteneklerini insanların hizmetine adanması gerektiği bilinciyle yetiştirilir.